

Predkladacia správa

Ministerstvo financií Slovenskej republiky predkladá návrh zákona o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh zákona“).

Návrh zákona sa predkladá na základe úlohy B.7. uznesenia vlády č. 195 z 3. apríla 2024 k návrhu na určenie gestorských ústredných orgánov štátnej správy a niektorých orgánov verejnej moci zodpovedných za prebratie a aplikáciu smerníc a Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2025.

Účelom návrhu zákona je vytvoriť novú právnu úpravu, ktorá preberá požiadavky ustanovené v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2225 z 18. októbra 2023 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice 2008/48/ES (Ú. v. EÚ L, 2023/2225, 30.10.2023) (ďalej len „smernica (EÚ) 2023/2225“), a tým transponovať citovanú smernicu do vnútroštátneho právneho poriadku na dosiahnutie súladu s legislatívou Európskej únie (ďalej len „EÚ“).

Návrh zákona sleduje viacero cieľov, ktoré majú primárne riešiť problematiku spotrebiteľských úverov. Ciele predstavujú zlepšenie poskytovania spotrebiteľských úverov v dôsledku digitalizácie, ako aj v dôsledku vzniku pandémie COVID-19, uľahčenie vzniku bezproblémovo fungujúceho vnútorného trhu so spotrebiteľskými úvermi, poskytnutie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa v záujme zaistenia dôvery spotrebiteľov, a podporenie konkurencieschopnosti na vnútornom trhu a pri cezhraničnom poskytovaní spotrebiteľských úverov. Cieľom smernice (EÚ) 2023/2225 je aj zvýšenie ochrany spotrebiteľov v EÚ, keďže predchádzajúca smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 22.5.2008) v platnom znení (ďalej len „smernica 2008/48/ES v platnom znení“) bola účinná len čiastočne. Dôvody, prečo bola predchádzajúca smernica účinná len čiastočne, vyplývajú zo samotnej smernice, napríklad nepresné znenie konkrétnych článkov, a z externých faktorov, napríklad z vývoja spojeného s digitalizáciou, praktického uplatňovania a presadzovania v členských štátoch, ako aj z toho, že na určité aspekty trhu so spotrebiteľskými úvermi sa predchádzajúca smernica nevzťahovala. Digitalizácia prispela k vývoju trhu, ktorý sa v čase prijatia smernice 2008/48/ES v platnom znení nepredvídal. Navyše nepresné znenie niektorých ustanovení smernice 2008/48/ES v platnom znení, ktoré členským štátom umožnilo prijať odlišné ustanovenia, ktoré prekračujú ustanovenia stanovené v uvedenej smernici, viedlo k rozdrobenému právnemu rámcu v celej EÚ vo viacerých aspektoch zmlúv o spotrebiteľských úveroch.

Poskytovanie spotrebiteľských úverov sa od roku 2008 značne zmenilo pod vplyvom digitalizácie. Spotrebiteľia v súčasnosti požadujú bezproblémovejší a rýchlejší postup získavania úverov a často o ne žiadajú online. Na trh prichádzajú noví účastníci, ktorí ponúkajú zmluvy o úvere v rôznych podobách. Digitalizácia ovplyvňuje aj poskytovanie nových produktov (krátkodobé úvery s vysokými nákladmi) a zavádza digitálne poskytovanie informácií a posudzovania úverovej bonity spotrebiteľov pomocou automatizovaných systémov rozhodovania. Predchádzajúca smernica navyše spôsobila vnútroštátne rozdiely v členských štátoch, čo mohlo v niektorých prípadoch viesť k narušeniu hospodárskej súťaže medzi veriteľmi v EÚ a vytvárať prekážky na vnútornom trhu. Táto situácia obmedzovala schopnosť spotrebiteľov využívať postupne sa zväčšujúcu ponuku cezhraničných úverov, ktorá

bude podľa očakávaní v dôsledku digitalizácie ďalej rásť. Uvedené narušenia a prekážky by mohli mať potom dôsledky v podobe zníženého dopytu po tovare a službách.

Slovenská republika má už v niektorých oblastiach týkajúcich sa spotrebiteľských úverov upravené viaceré povinnosti, ktoré aktuálne zavádza nová smernica (EÚ) 2023/2225. V súčasnosti ale bolo potrebné vyjasnenie nepresných znení niektorých ustanovení predchádzajúcej smernice 2008/48/ES v platnom znení. Spresnenie terminológie používanej v rámci smernice (EÚ) 2023/2225 zjednodušuje viaceré procesy, čo v konečnom dôsledku zaisťuje vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľa a podporuje sa tým aj rozvoj vnútorného trhu so spotrebiteľskými úvermi.

V článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016) (ďalej len „ZFEÚ“) sa Európskemu parlamentu a Rade udeľuje právomoc prijímať opatrenia na aproximáciu ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré smerujú k vytváraniu a fungovaniu vnútorného trhu. Článok 169 ZFEÚ navyše upravuje právomoc EÚ prispievať k ochrane zdravia, bezpečnosti a hospodárskych záujmov spotrebiteľov, ako aj k podpore ich práva na informácie, osvetu a vytváranie združení na ochranu ich záujmov, v snahe podporiť záujmy spotrebiteľov a zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov. V článku 38 Charty základných práv Európskej únie sa stanovuje, že politiky Únie zabezpečia vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa.

Návrh zákona má pozitívne aj negatívne vplyvy na podnikateľské prostredie, vrátane vplyvov na malé a stredné podniky. Mechanizmus znižovania byrokracie a nákladov sa uplatňuje. Návrh zákona má tiež pozitívne aj negatívne sociálne vplyvy. Návrh zákona nemá vplyvy na rozpočet verejnej správy a rozpočty obcí a vyšších územných celkov, vplyvy na limit verejných výdavkov, na životné prostredie, na informatizáciu spoločnosti, na služby verejnej správy pre občana, ani na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Európskou chartou miestnej samosprávy.

Návrh zákona bol v období od 12.02.2025 do 04.03.2025 predmetom medzirezortného pripomienkového konania, ktorého výsledkom je, že materiál sa predkladá bez rozporov.